No. 2114 Zaterdag 12 Juli 1924. 41ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Pater M. G. J. Dahlhaus O. P.

ll. Zondag 6 Juli des avonds ten 8 uur overleed in het St lisabeth's Gasthuis alhier de Eerw. Pater

Marcus Gerardus Johannes Dahlhaus.

Door een toevallige omstandigheid waren juist dien avond e Apostolische Vicaris Mgr. Vuylsteke met alle paters der stad n van eenige buitenpastories in 't geheel 18 priesters in het St. lizabeth's Gasthuis saamgekomen. Zoo knielden deze allen et de Overste en vele Zusters rondom het sterfbed en zongen ar volgens Dominicaansche instelling in plechtig ontroerende evotie het *Salve Regina* bij het afsterven van dezen medebroeder [illegible] een groot[illegible] ooral in de Missie, waar de priesters over groote afstanden erspreid wonen. Het was tevens een aandoenlijke hulde van zijn medebroeders aan dezen hartelijk beminden, hoogvereer-en Confrater, aan dezen stoeren onvermoeiden werker, aan de-en zeldzamen Missionaris.

Pater DAHLHAUS laat een breed spoor van zijn werkzaamheid n de Curaçaosche Missie achter. Diepe onuitwischbare indrukken eeft hij gegrift in de herinnering van allen, die hem meer van abij hebben leeren kennen en hoogachten.

Van het oogenblik, dat hij hier 14 Maart 1897 voet aan wal ette, had hij zijn hart aan de Missie verpand, heeft hij Curaçao ef gehad met een hartstochtelijke liefde, heeft hij hier gewerkt n gezwoegd met een wergaloozen ijver, met een veelzijdig ta-ent, met een opgewektheid en doorzettingsvermogen zooals velnigen, ja zooals niemand, durven wij gerust zeggen. Immer zich zelf vergetend, zich zelf en zijn gezondheid verwaarloozend, heeft hij steeds voor den bloei der Missie, voor den luister van Gods Huis, voor den bloei van het Onderwijs, voor het zieleheil van anderen rusteloos gearbeid.

De Eerw. Pater DAHLHAUS werd geboren te Nijmegen 31 Mei 1868. Oorspronkelijk opgeleid voor onderwijzer, gevoelde hij echter weldra een inwendige stem, die hem tot den religieuzen staat en het Priesterschap riep. Na zijn voorbereidende studies aan het St. Dominicus-College te Nijmegen, trad hij te Huisen in het Noviciaat der Dominicanen in 1890, legde het volgend jaar op 23 Sept. zijn religieuze beloften af en werd op 19 December 1896 priester gewijd. Niets liever verlangend dan zich aan het Missiewerk te wijden, kwam hij nog reeds een paar maanden later op 14 Maart 1897 op Curaçao aan.

Korten tijd daarna, toen MGR. J. A. VAN BAARS. Apost. Vicaris van Curaçao was geworden, betrok Pater Dahlhaus als diens eerste secretaris mede de bisschoppelijke woning en was tegelijk kapelaan van de St. Annakerk. Van dien tijd dagteekent zijn groote bewondering voor MGR. NIEWINDT, den eersten bisschop van Curaçao, wiens heldenfiguur bij de studie van het huisarchief van het Apostolisch Vicariaat hem steeds meer en meer begeesterde en inspireerde.

In Maart 1900 volgde hij Pastoor Frie z.g. op in het Pastoraat van Santa Rosa. Nog datzelfde jaar gebeurde het, dat de oude kerk van Santa Rosa wegens bouwvalligheid werd afgekeurd en wegens dreigend gevaar voor instorten op last van het Gouvernement gesloten werd. De school diende nu in de morgenuren en des Zondags voor den kerkelijken dienst en overdag voor het onderwijs der kinderen. PATER VAN DE PAVERT maakte een ontwerp voor een nieuwe kerk en PASTOOR DAHLHAUS werd met de uitvoering van den bouw belast. Hier kwam voor het eerst zijn organisatietalent en zijn natuurlijke aanleg voor het bouwvak voor den dag, welke gaven hij later nog zoo menigmaal in dienst der Missie zou stellen. Hoe vaak hebben wij toen en in latere jaren die talenten kunnen bewonderen.

Hij had een zeldzame gave op dit gebied. Hij wist zijn meest geschikte mannetjes uit te kiezen, plaatste een minder bekwamen ambachtsman naast en onder toezicht van een meer bekwamen, organiseerde en regelde met kennersblik de werkzaamheden, verdeelde het werkvolk zóó, dat men nooit elkander in den weg liep, en dat toch nergens krachten te kort kwamen. Overal was hij bij, niets ontging hem, de hoogste stellingen beklom hij, zonder eenige vrees of aarzeling, op de heetste uren van den dag stond hij met nog met het bloote hoofd in de gloeiende tropenzon aanwijzingen te geven bij het werk der metselaars of het opstellen van de kapgebinten te leiden.

En wanneer hij zich overdag doodmoe gewerkt had, riep hij in den laten namiddag een menigte van vrouwen en meisjes bij zich vóór de deur der pastorie, wist ook dezen te begeesteren voor den bouw van hun nieuwe parochiekerk. Dan organiseerde hij een optocht met de vlag voorop en gingen allen onder aanvoering van den pastoor dikwijls op verren afstand steenen of andere materialen halen voor de bouwerij.

Het werkvolk werkte gaarne onder zijn leiding, omdat het zag, dat hij zich zelf niet spaarde. Het dweepte met hem, omdat zijn optreden eerbied afdwong, omdat hij zoo strikt rechtvaardig was voor een ieder, zoo vertrouwelijk en menschkundig met hen omging. Wie het verdiende, kreeg een standje of een pluimpje of een aanmoediging, al naar gelang het te pas kwam.

Pater DAHLHAUS was van alle markten thuis, een vraagbaak en vol welwillendheid voor iedereen. Daarom zal zijn heengaan zulk een groote leemte achterlaten, en zijn gemis onder ons zoo ter dege gevoeld worden.

Voor de meeste pastoors is de hartewensch, is het de grootste opluchting wanneer de nieuwe kerk eindelijk kant en klaar is en in gebruik kan genomen worden. Aan versiering en verfraaiïng van het kerkgebouw kan in den eersten tijd meestal bij gebrek aan fondsen weinig gedacht worden. Pater Dahlhaus kwam eigenlijk dan pas voor goed in zijn element. Het was zijn grootste lust al zijn tijd, al zijn krachten, al zijn talenten te besteden ter verfraaiïng van het kerkgebouw. Het is ongeloofelijk, hoe dikwijls hij in betrekkelijk korten tijd die kale muren wist aan te kleeden en om te tooveren in een Gods Huis, dat al jaren lang in gebruik scheen en van alles goed voorzien was.

Men kan geen enkele kerk onzer Missie vergelijken met de tallooze nieuwe stads- en dorpskerken in het Moederland, waar architecten, schilders en beeldhouwers en andere kunstenaars van naam meestal samenwerken om een kunstgewrocht tot stand te brengen. Curaçao is een missieland en wij moeten hier roeien met de riemen, die wij hebben, en die riemen reiken doorgaans nooit vèr.

Doch dit kan zonder schroom beweerd, dat Pater Dahlhaus [illegible] is, toch heeft weten te maken tot het mooiste landelijk kerkje van de buitendistricten, tot een sieraad voor de omgeving, inwendig voorzien van altaren, beelden, communiebank, bijna alles van eigen maaksel, het altaar overhuifd door een houten stergewelf, waaraan hij zelf het hardste heeft meegewerkt, dat hij met eigen hand met mooie teere kleuren en figuren heeft beschilderd.

Na een jaar ziekteverlof keerde Pastoor DAHLHAUS in Juli 1907 uit Holland terug, en werd bij aankomst verrast met de benoeming tot Pastoor van het eiland Saba, als opvolger van den reeds ouden en gebrekkigen pastoor L. MULDER, die toen reeds bijna 30 jaren zonder onderbreking op die eenzame rots de pastorale bediening had uitgeoefend. Op het einde van het volgend jaar vertrok Pastoor Mulder naar Porto-Rico en bleef zijn opvolger geheel alleen als geestelijke op die eenzame rots achter, belast met twee parochiekerken, 1000 voet boven elkander gelegen.

Pastoor Dahlhaus heeft in die vijf jaren dat hij op Saba doorbracht, nooit het drukkende, het enerveerende, het alle energie doodende van de harde eenzaamheid gevoeld. Zijn geest was altijd werkzaam, altijd met nieuwe plannen bezig.

Hij heeft ze uitgevoerd ook.

Wie nu van een der hoogten, die *the Bottom* omgeven, zijn blik laat gaan over het schilderachtige dorpje, ziet een groot huizencomplex, dat door zijn uitgestrektheid onmiddelijk tegenover de andere miniatuurhuisjes terstond in het oog valt. Dat is voor een groot deel het werk van den nieuwen Pastoor.

Bij zijn komst had the Bottom niets anders dan een minitieus kerkje met een sacristietje, waarvan de onderbouw indertijd als school had dienst gedaan en een pastorie.

Het duurde niet lang of Pater DAHLHAUS kwam hier weer volop in actie. Een geheele nieuwe kerk werd opgetrokken en de oude met de sacristie omgebouwd tot school en zusterswoning. Doch dat was hem niet genoeg. De 1000 voet hooger gelegen oude parochiekerk van the *Windwardside (Quarter)* knapte hij er duchtig op en bracht er een nieuw zangkoor in. Het nog een uur verder gelegen dorpje *Hell's gate*, waarvan de bewoners wegens den grooten afstand en slechten weg bijna nooit de H. Mis konden bijwonen, voorzag hij van een kerkje, dat tegelijk als schooltje kon dienst doen. Hij had in the Bottom een volledigen timmermanswinkel en een schildersatelier, waarin hij geregeld werkzaam was tot vervaardiging van al het noodige voor zijn drie kerken.

Nog meer stijgt onze eerbied en bewondering voor dezen harden onvermoeiden werker, als men bedenkt, dat hij zelden zonder pijn was. Een hardnekkige maagkwaal, waaraan hij al de jaren van zijn missieleven geleden heeft, belette hem dikwijls dagen achtereen eenig voedsel te gebruiken, was een voortdurend martelaarschap voor hem.

Die jaren op Saba doorgebracht hadden zijn gezondheid wel geknakt, hem veel ouder gemaakt, zijn kwaal verergerd, doch konden hem niet bewegen om nu eens rust te nemen.

Bij zijn terugkomst van Saba in Januari 1912 leek hij een ouden gebroken man. Nu werd hem de parochie Montanja als arbeidsveld aangewezen. Langzaam leefde hij hier weer op en kwam zijn vroegere veerkracht opnieuw terug. Toen bouwde hij hier een nieuwe school.

Doch zijn kwaal liet hem geen rust en bleef dat energieke lichaam sloopen en ondermijnen. In Juni 1916 ging hij weer naar Holland, consulteerde er de bekwaamste specialiteiten, doch er scheen geen kruid voor gewassen. In de pastorie van Neerbosch bij Nijmegen, waar hij, terwijl rondom nog alles in oorlog was, een rustkuur moest ondergaan, ontplooide hij weer een geheel nieuwe activiteit, openbaarde zich onverwacht een geheel ander talent van zijn veelzijdige begaafdheid.

Daar schreef hij de *Chronologische Ontwikkeling en de Staat van het Bijzonder Onderwijs in de Kolonie Curaçao*, waarin hij de geheele geschiedenis van ons Openbaar en Bijzonder Onderwijs van 1816 tot op heden volgens officieele bronnen bewerkte.

Alleen wie dat boekje doorgelezen heeft, kan beoordeelen hoeveel taaie studie, hoeveel onderzoek er voor noodig geweest is, dat werk saam te stellen. Doch tegelijk deed de Pastoor ook nog ander werk, van nog meer praktisch nut voor de scholen en het Onderwijs der Missie, een reuzenwerk, dat hij door zijn organisatietalent, door zijn welsprekend woord en geschrift wist tot stand te brengen.

Het steeds groeiend aantal leerlingen, de steeds hoogere eischen door de onderwijswet gesteld, maakten den bouw van meer en grootere scholen noodzakelijk, doch de fondsen ontbraken, zelf groote schulden waren nog niet eens afgelost. Om die reden was de Apost. Vicaris wel gedwongen weer een beroep te doen op de liefdadigheid van Neerland's Katholieken.

En Pater Dahlhaus nam op zich dien bedeltocht te leiden. En dat, waar hij zich vóórspande, slaagde immer, en dezen keer zelfs boven verwachting. Grootsch werd de actie opgezet, goedgekeurd en gesteund door het Hollandsch Episcopaat. De katholieke bladen en de verspreiding van duizenden circulaires baanden den weg. Ook van de hulp der kleinen werd gebruik gemaakt. Op initiatief van een der ijvervolste mederwerksters. Mevr. M. v. d. Aa, geb. Waterschoot van der Gracht, trokken de kinderen door katholiek Nederland met hunne prikkaarten onder de leus: *het Nederlandsche kind voor het Missiekind."*

Achter de kleinen drongen de grooten aan. Er vormde zich een Comité uit de meest vooraanstaande mannen en vrouwen van Katholiek Nederland, dat zich beijverde door middel van een rondschrijven aan alle besturen van scholen, pensionaten en vereenigingen attentie te wekken voor de ondernomen kinder-campagne. Van alle kanten kwamen adhesie-betuigingen. Met ware voldoening kon de ijverige Missionaris na het beëindigen van deze schitterend geslaagde bedeltocht zijn Bisschop melden, dat deze collecte de verrassende som van f 100.000 had opgebracht.

Behalve tot dekking der loopende schulden bleef er nog genoeg over om den schoolbouw nu met kracht ter hand te nemen. Er verrees weldra op het terrein van San Mateo, waar pas de kerk van de H. Familie was voltooid een modelschool, groot van afmetingen, voldoend aan alle te stellen eischen. Pater Dahlhans was er de bouwheer van. In Juli 1917 uit Holland teruggekeerd, werd hij benoemd tot pastoor van de kerk van de H. Familie, die nog in aanbouw was. Dat werk vorderde slechts langzaam. En ook hier zette hij zijn schouders onder en legde er de laatste hand aan, zoodat de kerk op 20 Januari 1918 geconsacreerd en in gebruik genomen kon worden. De inwijding der nieuwe school volgde precies een jaar later.

Men zou dezen vereerden doode groot onrecht aandoen, wanneer men zou meenen dat bij al deze geheel materieele zorgen en afmattende bezigheden noodzakelijkerwijze zijn geestelijke arbeid als priester moest doodgedrukt en versmoord worden. Voor ieder ander zou dat geenszins te verwonderen zijn geweest. Bij Pastoor Dahlhaus stond het *„age quod agas," wat ge doet, doe dat goed*, levendig in de ziel gegrift. Och, wat had hij alles in kerk, school, catechismus, sacristie en woning keurig in de puntjes verzorgd. Hij kende al de hoeken en gaten, alle huisgezinnen met groot en klein, van zijn parochie op zijn duimpje. Hij wist alle aangelegenheid van elke familie.

Hij was de raadsman voor iedereen.

Met alle kwesties zoowel van geestelijken als tijdelijken aard kwam men bij hem aandragen. Voor ieder had hij een goed woord, was hij een hulp in den nood.

Wij hebben het reeds vroeger meermalen gezegd, dat de parochiekerk van de H. Familie een voorbeeld is van intens godsdienstig leven. Pastoor Dahlhaus heeft daarvoor den grondslag gelegd en den stoot gegeven. Voor dat werk was een bijzonder apostolisch man noodig. Want het is geen kleinigheid in een wijk, aan den rand der stad gelegen, vroeger het minst bewerkt betere godsdienstige begrippen en gewoonten in te planten. Maar zijn vurige ijver en begeesterend woord wist zelfs de lauwsten tot hooger godsdienstig leven op te wekken.

(Wordt vervolgd.)

✠

In naam van de Paters Dominikanen breng ik bij dezen mijn hartgrondigen dank voor de vele bewijzen van belangstelling ondervonden, gedurende de ziekte en bij den dood van onzen beminden Confrater,

Pater M. Dahlhaus.

Pater fr. MARTIN LUYCKX.
Vicarius Prov.

Curaçao 7 Juli 1924.

Dat kón de Regeering niet.

Kent men de „De Dageraad"?

Dat is een vereeniging van godloochenaars, die zich de propaganda van het ongeloof ten doel stelt.

Gij hebt er wel eens van gehoord: zij zelt nogal eens met 'n afgevallen priester en houdt formuliertjes klaar, waarop haar klanten den jammer van hun ongeloof onderteekenen.

De propagandiste van het ongeloof, dat is „De Dageraad".

Eene, die niet enkel het bestaan van God loochent, maar God bestrijdt door het Geloof in God openlijk te ondermijnen en de menschen van God af te trekken.

Die „Dageraad" is, onder het Ministerschap van den vrijdenker Mr. Samuel van Houten, koninklijk goedgekeurd, doch haar tijd is nu om. Een koninklijk goedkeuring loopt in den regel binnen dertig jaar af en dus moest de Vereeniging om een nieuwe koninklijke goedkeuring vragen. En zij kwam terecht bij het ministerie Ruys en bij den anti-revolutionnairen Minister van Justitie, Mr. Th. Heemskerk. De koninklijke goedkeuring is haar geweigerd.

En de heele Linkerzijde staat nu op stelten.

Men herinnert zich, dat sommige groepen ter Linkerzijde in de laatste jaren eenig vertoon maken met hunne goede gezindheid jegens den godsdienst, en dat er deswegen wel eens gevraagd wordt, of alles nog wel net zoo is als vroeger.

Of er nog wel een antithese is, zooals onder Dr. Kuyper.

Of er nog tweeërlei Staatkunde bestaat, de eene, welke rekening houdt met God en Zijn geboden, zich inspireert op God, leeft en handelt naar Zijne voorschriften, en 'n andere, die God van het staatsbestuur uitsluit.

Maar bij zoo'n gelegenheid, nu de Regeering de goedkeuring der Statuten van „De Dageraad" heeft geweigerd, teekent de scheidingslijn zich weer scherp en duidelijk af.

Felle kritiek in de pers der Linkerzijde.

Onmiddellijk aanvrage om 'n interpellatie door Mr. Boon, den secretaris van den *Vrijheidsbond*, — als ware hij bang, dat Wijnkoop hem 't fortuintje zou afsnoepen.

Zijn het dan alle Godloochenaars, die voor „De Dageraad" in de bres springen?

Steunen zij het streven dezer Vereeniging?

Voeren zij met haar de propaganda van het ongeloof?

Neen, — maar God heeft in het bestuur van den Staat, volgens hen, geen stem.

En daarom mocht er met Hem geen rekening gehouden bij het verzoek dezer vrijdenkersvereeniging om goedkeuring harer Statuten. Dat is ten slotte de ondergrond van alle kritiek, hoezeer de formuleering ook moge verschillen.

Sommige liberale bladen zijn van het gevaar 'n beetje overstuur geraakt en slaan door als 'n blinde vink. *Het Vaderland* meent, dat de Regeering de *Dageraads*mannen, wil ze konsekwent zijn, achter slot en grendel zou moeten zetten en de *Nieuwe Crt.* vertelt, dat de strijd tegen „*De Dageraad*" maar een voorpostengevecht is, in afwachting van den verwoeden kerkelijken strijd, die straks zal uitbreken tusschen Rome en Dordt.

Gij snapt het verband niet, — is ook niet noodig. Wat zouden wij ons inspannen om 'n dwaas bij te houden, die op hol is geslagen?

***

Prof. Blom heeft onlangs in *De Gids* een artikel geschreven over het bezuiningsplan dezer Regeering, dat door Minister Colijn in de Eerste Kamer is besproken. Het artikel heeft niets te maken met het onderwerp, dat ons vandaag bezig houdt, en toch citeeren wij er een stukje van.

De Regeering, schrijft Prof. Blom, die thans het oude Bezoldigingsbesluit handhaaft, verdient te worden gehangen. En die 't op zijde schuift en het hierbij laat, verdient te worden gevierendeeld.

De uitdrukking is wat kras, maar behoeft niet letterlijk opgenomen. En als wij ze overnemen in dezen zin, dat een Regeering, door het vertrouwen van het christelijk volk tot 's lands bestuur geroepen, niet waard zou zijn 'n minuut langer de teugels te houden, als zij de Statuten van „*De Dageraad*" voor de koninklijke goedkeuring had aanbevolen, dan zeggen wij geen woord te veel.

Zie, wij hebben in 1922 gevochten vóór een christelijke Regeering en elke stem, op deze Regeering uitgebracht, had een vèr strekkende beteekenis.

Wie onzer had het programa der christelijke partijen zóó bestudeerd, dat hij precies wist welke verlangens hij door het uitbrengen zijner stem naderbij bracht?

Daar waren er slechts weinigen.

Maar allen wisten, dat zij, door te stemmen op de kandidaten der Rechterzijde, mannen aan het roer zouden brengen, die God zouden belijden ook in de Staatkunde en Gods rechten zouden erkenen ook in hunne daden als bestuurders van den Staat.

Zulke mannen voeren nu de Regeering en het christenvolk vertrouwt op hen.

Maar nu komt daar een vereeniging, die God openlijk loochent en de propaganda van het ongeloof in haar Statuten schrijft.

En zij vraagt aan *deze* Regeering om goedkeuring van *zulke* Statuten.

Wat de Wet zegt, kan ons, voor 't oogenblik niet schelen, — wij stellen het feit eener christelijke Regeering tegenover *hare* goedkeuring van de propaganda voor het ongeloof.

Dat laatste zou koninklijke erkenning niet hebben ingehouden, wij weten het.

De koninklijke goedkeuring is geen koninklijke instemming.

Maar zij is toch meer dan een formaliteit, — althans, zij wordt door de openbare meening zoo opgevat. De koninklijke goedgekeurde vereenigingen plegen met het koninklijk etiket statie te maken en het publiek aanvaardt de erkenning minstens als een koninklijke welwillendheid. Dat is het niet, maar toch wel een verklaring dat er geen redenen zijn, om de Vereeniging niet toe te laten. Geen redenen om de goedkeuring te weigeren.

De koninklijke goedkeuring van een Vereeniging tot propaganda van het ongeloof, zou in zoo flagranten strijd zijn met het feit dezer christelijke Regeering, dat de Regeering had behooren af te treden, indien de Wet haar het middel zou hebben onthouden de goedkeuring te weigeren.

De Wet vordert voor een weigering redenen van algemeen belang. In hoeverre de weigering door het algemeen belang wordt gemotiveerd, zullen wij weldra hooren, als Minister Heemskerk den heer Boon te woord staat. Maar als wij zoo'n beetje rondkijken in de wereld en ons afvragen tot welk peil de Staten verzinken, waar het Geloof in God — wij zeggen niet: is verloren, maar: niet in praktijk gebracht — dan is het verband tusschen het belang van den Staat en het Geloof in God wel heel duidelijk en alzoo gemakkelijk aanwijsbaar.

Maar de wettelijke motiveering kan aan Minister Heemskerk best overgelaten.

Dwong de Wet tot de goedkeuring van Statuten als die van *De Dageraad*, dan was de positie van een christelijke Regeering niet houdbaar.

En uitdrukkingen als Prof. Blom bezigde, zouden ons naar de pen vliegen, indien wij van zulk een goedkeuring moesten vernemen.

De eer van God is aan een christelijke Regeering toevertrouwd, voorzoover het haar gegeven is deze te bevorderen of te beschermen.

En de eer van God vloekt *De Dageraad* openlijk aan.

Dat is een tegenspraak, waar niemand overheen kan.

De Gelderlander.

CORRESPONDENTIE VAN ST. MARTIN.

Philipsburg 27 Juni 1924.

Binnenkort wordt hier de E. G. A Heer Mr. Schagen van Leeuwen verwacht, ter vervanging van den E. G. A. Heer Mr. Ch. de la Try Ellis, die dezer dagen met echtgenoote via Porto-Rico en New-York naar Nederland van verlof door te brengen.

Anderhalf jaar is Rechter Ellis in ons midden geweest, en heeft hij de Nederlandsche wet *onschendbaar* gehandhaafd. Zelfs ondanks een groote oppositie en ten koste van de populariteit der openbare meening heeft hij (niet gelijk Pontius Pilatus) een beslissing overeenkomstig de wet uitgesproken, een beslissing die het alles belichtende zoeklicht van den Hoogen Raad v. Beroep heeft kunnen doorstaan. Niet alleen van de grondwet, maar ook v. de koloniale verordeningen en plaatselijke keuren was hij door en door op de hoogte. Mr. Ellis was werkelijk een *man* in iedere beteekenis van het woord.

En zoo was ook de oud bekende, Rechter Schagen van Leeuwen, die hem nu weer komt vervangen. Een succèsvolle loopbaan wordt aan Rechter Ellis hierbij van ganscher harte toegewenscht.

— De Heer Plantsz, Ontvanger, enz. alhier is plotseling naar Bonaire overgeplaatst. In hem verliezen wij een zeer bekwaam ambtenaar, die zijn plicht kloekmoedig en onbevreesd heeft vervuld. Op administratief gebied is hij door den oud-Gezaghebber van Grol op St. Eustatius opgeleid. Hij is ook een leerling van Mr. Ellis geweest en zijn kennis der wet is volstrekt niet gering te schatten. Door zijn vrienden uit zijn onmiddelijke omgeving is hem ten afscheid een cadeau en een adres van hulde aangeboden. (Dit adres, dat een geheel persoolijk karakter draagt, kunnen wij ook wegens plaatsgebrek, niet opnemen. *Redac. Amigoe.*)

— Maandag namiddag ten 2 uur zijn de Eerw. Zusters Dominicanessen Arcadia en Modesta met den driemastschoener *Ina Vanterpool* uit Holland hier via Barbados aangekomen, tot waar de Eerw. Priorin Agnes met Zuster Agatha haar waren te gemoet gereisd. Er was bij haar aankomst een buitengewone belangstelling van menschen op den steiger, toen de Zusters aan wal stapten. Hoe blij waren de ouders toen zij hun dochters weerzagen, vooral de hoogbejaarde Heer William Conner, de vader van Zuster Arcadia, nu dit kind nog het eenige is, wat hij hier op het eiland bezit.

— De inwijding van het nieuwe schoolgebouw op *Grand Case* (Fransch gedeelte) heeft gisteren plaats gehad, nadat eerst een processie door de R. Kath. gemeentenaren had plaats gehad. Verschillende schoolkinderen hebben bij die gelegenheid den Maire toegesproken, hem lof gebracht voor de stichting van dit prachtig schoolgebouw. Er was een groote toevloed van belangstellenden, tot wie de maire een toespraak hield.

Het was een dag van algemeene blijdschap en jubilatie.

1824-27 August.-1924

De Commissie gevormd tot het vieren van het [illegible] der aankomst van Mgr. Niewindt op Curacao *bestaat uit de volgende Heeren:*

Zeer Eerw. P. M. van den Elsen. Voorzitter.
R. S. S. de Lannoy. Penningmeester
José M. Kroon. Secretaris
J. M. J. Ellis
Juan B. Nabas
J. F. L. Romijn
B. E. v. d. Veen Zeppenfeldt.
} leden

Deze Commissie zal worden bijgestaan door eenige dames, die geld zullen inzamelen ter bestrijding van de onkosten der feestviering.

Berichten uit de Koloni[e]

Een vliegtocht.

Het B. C. meldde deze week, [dat] blijkens ontvangen particuliere beri[chten] de beide Heeren Dr. Ph. de H[aseth] Möller en Jossy Maduro men een vliegtocht gemaakt hebb[en] over het Kanaal, van Londen n[aar] Amsterdam. De tocht duurde 2½ u[ur]. Dat zullen wel de eerste Curaçaoëna[ars] zijn, die deze reis per hydroplaan g[e]maakt hebben. Dat geeft hoop, dat wel meerderen van hun landg[enooten] nooten dat voorbeeld zullen navolg[en] zoodra hier door de Duitsche-Colo[m]biaansche Maatschappij de lucht[lijn] Maracaibo—Curaçao—La Guayra [ge]opend wordt.

Te Deum.

Heden morgen ten 8 uur werd [in] de Kathedraal van Sint Anna e[en] plechtig *Te Deum* gezongen op v[er]zoek van den Heer Manuel Pe[...] Consul van Santo Domingo, zijnde [het] den de dag, dat het eiland van de Am[e]rikaansche bezetting bevrijd is en [de] eerste Constitutioneele Preside[nt] van de Republiek Santo Domingo [de] Heer Generaal Horacio Vasquez d[en] eed op de grondwet heeft afgeleg[d].

Bij deze gelegenheid biedt de H[eer] L. Camarena, agent van *La Fama* [si]garetten van Sto Domingo, een ope[n]bare bioscoop uitvoering aan op [het] Brionplein heden avond ten half [...]

Aan den Heer M. Perez, Domi[ni]caansch Consul alhier onze hartel[ijke] gelukwenschen op dezen blijden h[er]inneringsdag.

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

Kan me niet herinneren, ooit in weemoediger stemming mijn Amigoecopie te hebben aangevangen.

Wie uwer ooit 'n trouwen hartelijken vriend verloren heeft, begrijpt me.

En de dierbare ontslapene — de zoo populaire en algemeen geachte Pastoor Dahlhaus — was mijn trouwe hartelijke vriend, reeds sinds mijn studentenjaren.

Goed zal 't me doen, schoon me telkens 't water in de oogen en 'n prop in de keel schiet, U een ander uit ze 'n rijk werkzaam leven te mogen vertellen.

Verwacht echter geen *oraison funèbre*, maar slechts simpele recht uit 't hart gewelde woorden van innige pieteit jegens ze'n gezegende overgeelijke nagedachtenis.

***

Toen ik in '97, met de later zoo unlucky *Prins Willem II* voor 't eerst onze haven binnenvoer, was Pater Dahlhaus de eerste, die me van af z'n balcon 't welkom op Curaçao toewuifde, de eerste die mij aan boord kwam begroeten.

Weet nog goed, wanneer in die eerste weken van mijn tropenleven, mij 't heimwee soms te machtig werd, ik steeds mijn troost zocht in dat pufheete achterkamertje van 't bisschoppelijk paleis, waarin hij als secretaris huisde. En trouw wist ie me door ze'n bemoedigende hartetaal steeds op te monteren; en als 'n ander mensch vol enthousiasme over de heerlijke arbeid, die me spoedig wachte, ging ik weer over de brug, huistoe.

Totdat kort daarop, de gele koorts mij in haar klauwen te pakken kreeg. Heb later pas gehoord, hoe dicht ik toen op 't randje geweest ben van de eeuwigheid. Maar nauwelijks was ik de crisis te boven en mijn isolement ietwat verzacht, of de goeie Pater D. was mijn trouwste bezoeker.

Herinner me nog, hoe verlangend ik steeds naar ze'n komst uitzag, hoe behagelijk hij — geboren ziekenoppasser, die ie was — 't mij wist te maken door allerlei kleine fijngevoelde attenties, en hoe ie quasi-boos mijn mond stopte, als ik nog doodzwak 'n dankie fluisterde, of 'n: „wat ben je toch 'n goeie vent." En dat was ie! Eén bonk hartelijkheid, die zich geheel gaf zooals ie was.

Na 'n maand of wat, kreeg ik mijn benoeming voor St. Eustatius, een van de meest desolate buitenposten van onze missie.

Mijn eerste stap was spontaan weer naar dat pufwarme secretariskamertje.

Pau, kerel, werd ik begroet, je boft, proficiat hoor. O. L. H. schijnt bijzonder veel van je te houden. Wil je gelooven: dat ik jaloersch op je ben, wat 'n wereld van goed is daar nog te doen. En hij praatte me met ze'n innemende glimlach heelemaal onderste boven, zoodat ik op stuk van zaken heelemaal verzoend was met mijn vertrek naar dat eenzaam stukje rots.

Maar toen ie me 'n paar dagen later aan boord bracht van de mailschoener „*de Brandhof*", toen had hij 't nog harder te verantwoorden dan ik. Dat was een van de twee malen, dat ik die goeie man heb zien schreien. Ik heb 't nooit vergeten.

Zooals 't gewoonlijk gaat, correspondeeren we de eerste jaar druk, maar langzamerhand luwde 't.

Hij was intusschen pastoor van Sta. Rosa geworden, en daar ontplooide hij pas ten volle dat wonderbaar organiseerend talent, die onvermoeibare werkkracht die 'm tot z'n laatste levensdagen is bijgebleven, ondanks ze'n steeds wankele gezondheid.

Werken, werken van 's morgens tot 's avonds, was z'n lust en z'n leven.

't Volk van St. Rosa weet nog te vertellen, hoe bij de nieuwe kerkbouw de pastoor 't hardste van al de werklui sjouwde.

Mag ik hier 's een 'm teekenend feitje releveeren?

De kerk was zoo goed als af.

Nog slechts restte 't kruis op de toren, als de kroon op 't werk.

De mannetjes waren echter allemaal huiverig voor dat gevaarlijk karweitje.

Eén dorst 't aan, mits de pastoor mee naar boven ging.

Vooruit, zei ie, eenvoudig, en met ze'n zakken vol schroeven tippelde ie kittig 't gerst de steile zwiepende ladder op, sjorde zich aan de nok stevig vast, en in *no-time* stond 't zware ijzeren kruis als gecement op de spits van 't sierlijk gothisch torentje.

„Dat is weer klaar", lachte ie, toen ie weer op terra firma stond, „wat zijn jullie nou toch voor kerels".

Nog even uit die jaren 'n ander markant staaltje van ze'n vrijgevigheid — want royaal was ie — en ruime zin voor gezonden humor.

In die dagen stuurde ie me op St. Eustatius, 'n pracht van papegaai met kooi en al cadeau. Ik was er erg blij mee, en stuurde 'm 'n lange bedankbrief.

Maar binnen 'n maand of wat, vonden we lorita op 'n treurigen ochtend stijf als'n houtje op z'n donzen ruggetje liggen, wat mij nogal speet.

Zond leege kooi met juist uitgeklaarde „*Brandhof*", zonder boe of ba, zonder taal of teeken aan zijn adres: Pastoor Dahlhaus, Sta. Rosa. Ik dacht: dat snapt ie wel.

'n Gewiekste goeierd die ie was, ie snapte 't, want de e. v. schoener bracht me de kooi weer terug, er in weer zoo'n prachtexemplaar van 'n lorretje, die me eerst 's onderzoekend schuin aankeek, en toen met 'n komieke kraakstem door de aether snerpte: „*Lorita real para España i para Portugal.* Hoerrrrra!"

Zoo was ie steeds, geheel ze'n leven lang. Als ie dacht, je met iets plezier te kunnen doen, dan deed ie 't, nooit was 'm iets te veel.

Toen ik in '08, na mijn versnoept verlofjaartje, weer naar St. Eustatius terugkeerde was mijn vriend Dahlhaus reeds eenigen tijd pastoor van Saba. Voor 't eerst waren we nu buren in de West, maar helaas, met 'n reuzeplakkaat pekelnat tusschen ons beider rotsen.

Begrijpelijk, dat hij met z'n chronische maagkwaal 'n aller-erbarmelijkste zeeman was.

Op mij hadden de cabriolen van Neptuun gewoonlijk weinig of geen vat. Vandaar als ik uit z'n schrijven merkte, dat ie weer zoo'n behoefte had aan aanspraak, aan gezelschap, ik mijn valiesje pakte, mijn groenig zeecostume aantrok, 'n sloepje huurde, en naar Saba hobbelde.

En 't deed me steeds alle reisellende vergeten, als ik bij mijn aankomst voor z'n petieterig huisje de blijdschap zag, waarmee hij mij, met de voet nog in den stijgbeugel, om den hals vloog. Heb heel wat gezellige uurtjes met hem in z'n knusse pastorietjes van *the Bottom* en *Quarter* doorgebracht, en bij elk bezoek stond ik paf over de ontzaglijke dosis werkkracht waarover hij beschikte, want nu was 't 'n nieuwe school, dan weer 'n nieuw kerkje of zusterswoni[ng] door hem in 'n minimum van [tijd] kant en klaar opgetrokken.

'n Keer, toen zijn timmerlui d[e] regenweer niet op 't appel versch[enen] nen waren, heeft ie geheel den o[chtend] tend staan schaven en zagen, want [het] werk moest af.

's Middags lag hij weer te krimp[en] van de pijn.

Heb zoo'n razende pijnaanval [een] paar maal meegemaakt. Mijn hart gi[ng] toen uit tot hem, in innig medelij[den].

Ach, Pau, zei ie toen glimlache[nd] dat is goed voor mijn pekelzonde[n] 't gaat dadelijk wel weer over.

„You poor smiling martyr", o[ntviel] me toen eens, maar daar wil[de] ie nooit van hooren, dan werd [ie] echt boos en smeet ie 'n paar [...] schuldige krachtwoorden naar je h[oofd] waarvan je suizebolde.

Behalve 'n up to date timmerma[ns]winkel, had ie nog in 't oude school[tje] van de Bottom 'n schildersatelier.

Polychromeeren was z'n lust en [z'n] leven.

's Avonds bij de lamp zat ie te te[e]kenen, of malletjes uit te steken, ve[rf] poeder te malen, of 'n oud beeld [op te] mekaar te fatsoeneeren.

Nooit zag je 'm 's rustig in [z'n] hobbelstoel zitten, dan moest [ie] heel erg veel pijn hebben. Zeg i[k] tegen 'm: Zeg, ouwe, je bent prec[ies] de gierpont van je geboortestad, v[an] Nijmegen.

„Hoe zoo?" wonderde ie.

Wel, „*Zeldenrust*", zoo heet dat [ma]chien immers?

Toen kreeg ik, onder 'n „take th[at]" 'n nieuwe over mijn linkerko[...]

Begin 1912 waren we beiden w[eer] terug op Curaçao. De reis er h[ebben] maakten we met past. Gijlswijk, [den] tegenwoordigen Apost. Delegaat [van] Zuid-Afrika.

Heb nooit van mijn leven iemand zóó zeeziek gezien als toen Father Dahlhaus, aan boord van den schoener *Dreadnought*. Door 't geforceerd rendez-vous-spelen kwam er telkens bloed mee, 's avonds van den derden dag dachten wij, hij haalt Curaçao niet meer, zoo ellendig was hij er aan toe.

Maar hij scheen nog niet rijp voor den hemel, want nog bijna 12 jaren waren 'm toebedeeld, en wat hij in dien tijd met ze'n gebroken broos lichaam nog op Curaçao gearbeid heeft tot God's glorie en 't zielenheil, grenst aan 't ongeloofelijke.

Val niet graag in herhalingen. Boven de *Amigoe*-streep en in *„La Cruz"* en *„La Union"* zult U kunnen lezen in sympathieke harte-taal over ze'n reuze-arbeid [illegible] chitect, van de prachtige bouwwerken in Willemstad en elders door hem ontworpen en onder ze'n opzicht voltooid, en vooral ook over ze'n succes als gevierd auteur in krant en tijdschrift.

't Boek, zijn standaard werk, over MGR. NIEWINDT, dat dezer dagen uitkomt, en waarin hij geheel ze'n nobele ziel gelegd heeft, geeft ampel bewijs van ze'n hoogstaand veelzijdig ontwikkeld litterair talent.

Wil nog slechts even releveeren, de bijzondere gave die hij had, door ze van liefde en medelij overvloeiend priesterhart, om heelende troost te brengen, waar men die hopeloos verre dacht.

Herinner me nog, hoe indertijd, 'n slag me trof, die me duizelen deed in felle hartewee.

Op buitenpost in stage eenzaamheid, maakt leed je stil en teruggetrokken, vooral ook door 't gemis aan oprecht warmgevoeld meeleven.

Kwam twee dagen na dien in de stad, en liep ze'n kamer op.

Toen pakte hij mijn twee handen in de zijne, keek me recht in de oogen en zei slechts: Arme, arme Pau!

En 't was of er bij mij van binnen iets knapte, de reactie kwam en toen ik geheel mijn hart had uitgestort, begon hij op ze'n eenig-sympathieke wijs me weer op te monteren.

Toen ik 's middags met truck weer naar huis tufte, voelde ik me honderd pond lichter.

* * *

Denzelfden avond van den dag, dat mijn goeie vriend en confrater bediend was, knielde ik naast ze'n smartelijke lijdenssponde: [illegible] alleen voor mij gekomen.?"

Ja, goeierd.

Toen pakte hij weer mijn twee handen in de zijne, zooals zijn gewoonte was, en wat we toen hebben gesproken, is te heilig om hier neer te pennen.

De zuster kwam bezorgd om de deur kijken.

Ik moest gaan. En toen....

Dag goeie Pau, dag beste vent, tot in den hemel!

Geef me nog eens je zegen. Ja, ik zal daarboven veel voor je bidden. Zal je moeder, die je zoo dierbaar was, voor je groeten in den hemel, hoor.

En toen snikten we 't beiden uit als kinderen.

Dat was de tweede en de laatste keer, dat ik mijn goede onvergetelijke vriend heb zien schreien.

JAN PAUL.

San Willibrordo.
8 Juli 1924.

Eene oud-bekende.

Den 4n Juli is aan boord van het SS. *Crynssen* uit Amsterdam naar Curaçao vertrokken de Eerw. Soeur YVONNE, hoofd van de huishoudschool in Breda. De Eerw. Soeur YVONNE (Mejuffrouw ERNESTINE VAN EPS) is een Curaçaosche van geboorte en ging ongeveer 17 jaar geleden naar Holland om zich in het Vicariaat der Eerw. Zusters van Roosendaal te begeven. In al die jaren heeft zij haar goede Moeder niet weergezien, die nu reikhalzend haar komst tegemoet ziet.

Met SOEUR YVONNE, die 2 of 3 maanden hier zal vertoeven, komt ook mede de Eerw. Soeur OTHILDA, gediplomëerd verpleegster, bestemd voor het hospitaal van Bonaire.

„Het Kransje"

Hedenavond ten 8½ uur wordt in het Gebouw: *Het Kransje* een voorstelling gegeven ten voordeele van *Sparta*.

Het program met tooneel- orkest- en dansnummers, is vol afwisseling en belooft veel. Het orkest staat onder leiding van den Heer C. FENSOHN.

Onzen beleefden dank aan de Directie voor de uitnoodiging tot deze voorstelling.

Ontvangen

van de firma S. E. L. MADURO & SONS een nieuwe tijdtafel van de stoomschepen van de *R-D-line*.

Soeur M. Rita ✠.

Donderdag middag overleed in het Pensionaat *Welgelegen* de Eerw. Sœur M. RITA, na een langdurig, maar geduldig ziekbed.

Soeur Rita (in de wereld mejuffrouw Johanna Sonderen werd geboren te Lichtevoorde (Gelderland) den 5 Juni 1849.

Den 13 Juni 1876 legde zij in de Congregatie van de zusters te Roosendaal haar religieuze beloften af, bleef daar na eenige jaren werkzaam, tot ze den 14 September 1884 op Curaçao aankwam. Gedurende de eerste 14 jaren was zij in het Weeshuis van Habaai werkzaam, daarna al dien tijd in het Pensionaat, waar zij steeds stil en ingetogen eenvoudig huiselijk werk verrichtte en zich zóó verdienstelijk maakte voor de kloostergemeente. Vergeten voor de wereld, werkend voor den hemel, gelouterd door ziekte en lijden, steeg haar ziel, begeleid door de gebeden harer medezusters, op tot den Eeuwigen Rechter, om van Hem, naar wij hopen, [illegible]

R. I. P.

Bericht.

Wegens gebrek aan plaatsruimte moeten verschillende berichten, 't verslag van de Raadszitting, en een Ingezonden stuk tot de volgende week blijven liggen.

Consul.

De Heer C. G. DE HASETH te den Haag is benoemd tot Consul van de Republiek Santo Domingo aldaar.

Voor de Oud-Militairen.

Ontvangen gedurende de maand Juni ten bate van de Oud-Indische Militairen van het Garnizoen: f 104.25 en van den Heer B. f 5.—. Gaarne houdt ondergeteekende zich alsnog aanbevolen voor het in ontvangst nemen van gaven voor dit doel.

T. H. Landzaat.
Fort 10.

Voor de vele bewijzen van deelneming ondervonden bij het overlijden van mijn lieven echtgenoot

Den HoogEdelGestrengen Heer

CORNELIS VAN ROGGEN

Majoor-Titulair O. I. Leger.

Officier in de orde van Oranje Nassau.

betuig ik U mijn hartelijken dank.

J. H. VAN ROGGEN-VAN ANDEL.

Amsterdam Juni 1924.

BUITENLAND.

De Aanslag op Mgr. Seipel.

Mgr. Seipel, die Zondag 1 Juni juist zijn derde jaar als Bondskanselier begon, had in den loop van dien dag drie groote politieke redevoeringen gehouden. Om 8.15 was hij weer te Weenen terug, waar hij aan het Zuider-station arriveerde en, door vier detectieven omgeven, zijn weg naar den uitgang zocht.

Nauwelijks had hij eenige schreden gedaan, of er knalde een schot. Mgr. Seipel wenschte zich zelf en zijn omgeving geluk, dat niemand geraakt was en wandelde verder.

Het schot veroorzaakte een levendige opschudding onder het aanwezige publiek en toen Mgr. Seipel bemerkte, dat dit zich op den dader, wilde werpen, riep hij met opgeheven handen uit den man niet te slaan. Deze was dadelijk door politie omringd, maar had nog den tijd twee schoten op zich zelf te lossen.

In de vestibule gekomen zeide Mgr. Seipel tot zijn omgeving, haast niet meer te kunnen loopen. Weldra zakte hij in elkaar en werd door twee gendarmen opgevangen. Men bracht hem naar een stationskamer, waar hij door een voorbijgaande flauwte overvallen werd.

Bijkomende klaagde hij over een geweldigen druk op de borst. Een der detectieven en een journalist, die met hem meegereisd was, sneden snel zijn boord en toog open en eerst toen ontdekte men, dat de Bondskanselier gewond was. Zijn ondergoed was geheel met bloed gedrenkt, terwijl ter rechterzijde van de borst een schot en aan den linkerkant een schampschot geconstateerd werd. Inmiddels waren ook twee doktoren toegesneld, die het eerste noodverband legden. Onmiddellijk daarna werd hij naar het hospitaal vervoerd, waar de kogel die in de longen was gedrongen, verwijderd werd. De schoten werden gelost door een spoorwegarbeider Kavorek, een jong communist, die onmiddellijk na zijn daad een poging tot zelfmoord deed. De Kanselier was dienavond omstreeks elf uur tot zijn volle bewustzijn, na de gevaarlijke operatie ter verwijdering van den kogel uit de longen. De bekwaamste Weensche geneesheer Prof. EISELBERGER deelde na afloop der operatie mede, dat deze succesvol verloopen was en dat hij hoop had Mgr. SEIPEL te kunnen redden. Men vreest echter voor complicaties, aangezien de beminde Bondskanselier sedert vier jaren lijdende is aan suikerziekte.

Alle leden van de Oostenrijksche regeering begaven zich na het bekend worden van dezen gruwelijken aanslag naar het ziekenhuis, waarheen Mgr. SEIPEL vervoerd was, doch niemand werd toegestaan met hem te spreken. Duizenden wachtten de berichten af voor den ingang van het hospitaal. De indruk, dien dezen moordaanslag te Weenen gemaakt heeft, is niet te beschrijven.

In verband met deze tragische gebeurtenis zij er aan herinnerd dat Mgr. Seipel leider is van de Christelijk Sociale Partij. Hoewel in het Parlement Mgr. Seipel soms heftig bestreden wordt, zijn vriend en vijand het er over eens, dat Mgr. Ssipel een bekwaam en uiterst begaafd man is, wien slechts voor oogen straat: Het Herstel van Oostenrijk. En juist nu Oostenrijk zich meer en meer in de richting van dit herstel begaf, is deze misdaad slechts te tragischer. Het is voor de jonge Oostenrijksche Republiek te hopen, dat deze begaafde priester-leider voor haar gespaard moge blijven.

De V. D.-correspondent meldt: Een der geneesheeren, die Dr. Seipel behandelen, heeft mij verklaard, dat hij Dr. Seipel's toestand niet hopeloos acht. Men wil door een geforceerde insulinbehandeling de grondslagen voor een operatie scheppen.

Dr. Zimmermann verklaarde mij het volgende: „Deze aanslag heeft mij met diepen afschuw vervuld. Ik ben er zeker van, dat in het buitenland slechts stemmen van afschuw zullen opgaan tegen dezen verschrikkelijken aanslag op een staatsman, die, zonder acht te slaan op zijn persoonlijke belangen en gezondheid, ieder uur van zijn leven gaf voor zijn vaderland en voor wiens karakter en gaven ieder de grootste bewondering gevoelde. Het zou onjuist zijn als door deze misdaad twijfel zou ontstaan aan de stabiele verhoudingen in Oostenrijk. Dergelijke beweringen zal ik steeds op de meest pertinente wijze logenstraffen."

De Duitsche Rijkspresident en Rijkskanselier hebben aan den Oostenrijkschen Bondkanselier telegrammen van deelneming gezonden.

Ook de President van den Rijksdag Wallraff sprak in de zitting van heden den wensch uit, dat de vooraanstaande staatsman spoedig zijn werkzaamheden kan hervatten.

Uit een brief, die men op den dader heeft gevonden, blijkt, dat hij den dood zocht, omdat hij fraude had gepleegd in de fabriek waar hij werkzaam was. Hij wilde echter eerst Dr. Seipel dooden voordat hij zelf stierf, omdat hij herhaaldelijk gehoord had, dat deze verantwoordelijk was voor de ellende der arbeidersklasse. De dader verklaarde, dat men hem opdracht tot den moord had gegeven, maar hij wilde zijn lastgever niet noemen, voordat zijn moeder in Weenen was aangekomen.

De burgerlijke pers wijt den aanslag algemeen aan de ophitsing der socialisten. De socialistische bladen trachten natuurlijk de verantwoordelijkheid van zich af te schuiven en brengen nu aan Dr. Seipel den hoogsten lof.

In verband met den aanslag op Dr. Seipel zal het Oostenrijksche Parlement in vergadering bijeen komen. De vice-President heeft de uitnoodigingen verzonden. Ook de hoofden van de Bondslanden zullen naar Weenen komen.

De Paus heeft door Kardinaal Gasparri Dr. Seipel Zijn apostolischen zegen met de beste wenschen voor zijn herstel gezonden.